

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.10.2012, sp. zn. 29 Cdo 4201/2010, ECLI:CZ:NS:2012:29.CDO.4201.2010.1

Číslo: 22/2013

Právní věta: Pravomocné rozhodnutí, jímž konkursní soud určí v rámci usnesení o zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb. (ve znění účinném do 31. 12. 2007) odměnu správce konkursní podstaty, je pro účastníky konkursního řízení závazné. Takové rozhodnutí vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté ve sporu, jímž se správce konkursní podstaty domáhá po zrušení konkursu zaplacení této odměny vůči dřívějšímu úpadci. Nestanoví-li konkursní soud v rozhodnutí, jímž určuje odměnu správce konkursní podstaty, jinak, jde takto určená odměna na vrub konkursní podstaty (na vrub dlužníka).

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 31.10.2012

Spisová značka: 29 Cdo 4201/2010

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Konkurs, Konkursní odměna, Podmínky řízení, Překážka věci rozsouzené (res iudicata), Správce konkursní podstaty

Předpisy: § 159a odst. 1 o. s. ř. ve znění do 31.12.2007

§ 159a odst. 4 o. s. ř. ve znění do 31.12.2007

§ 167 odst. 2 o. s. ř. ve znění do 31.12.2007

§ 229 odst. 2 písm. b) o. s. ř. ve znění do 31.12.2007

§ 29 ZKV ve znění do 31.12.2007

§ 44 odst. 1 písm. a) ZKV

§ 8 odst. 3 ZKV ve znění do 31.12.2007

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Rozsudkem ze dne 26. 6. 2009 zamítl O b v o d n í s o u d pro Prahu 5 žalobu, kterou se žalobce V. P. domáhal vůči žalovanému BS, spol. s r. o., zaplacení částky 355 000 Kč s příslušenstvím tvořeným úrokem z prodlení ve výši 2,5 % za dobu ode dne 28. 7. 2004 do zaplacení (bod I. výroku), a rozhodl o nákladech řízení (bod II. výroku). Šlo o v pořadí druhé rozhodnutí soudu prvního stupně o věci samé, když první rozsudek ze dne 12. 5. 2005, jímž Městský soud v Praze (jako soud prvního stupně) žalobě vyhověl, zrušil k odvolání žalovaného Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 30. 5. 2007 a věc postoupil Obvodnímu soudu pro Prahu 5 (jako soudu věcně a místně příslušnému).

Soud při posuzování důvodnosti žalobou uplatněného nároku vyšel zejména z toho, že:

- 1) Usnesením ze dne 26. 6. 2003 prohlásil Městský soud v Praze (dále též jen „konkursní soud“) konkurs na majetek žalovaného a správcem jeho konkursní podstaty ustavil žalobce.
- 2) Usnesením ze dne 17. 2. 2004 (ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 5. 2004) zrušil konkursní soud konkurs na majetek žalovaného, s tím, že tu nejsou předpoklady pro konkurs (bod I. výroku), určil, že zánik účinků prohlášení konkursu nastane vyvěšením usnesení na úřední desce soudu dne 17. 2. 2004 (bod II. výroku), schválil vyúčtování hotových výdajů zvláštního správce konkursní podstaty ve výši 23 341,50 Kč a stanovil odměnu správce konkursní podstaty ve výši 400 000 Kč a zvláštního správce konkursní podstaty ve výši 75 000 Kč (bod III. výroku) a uložil správci konkursní podstaty, aby do třiceti dnů od právní moci usnesení písemně oznámil soudu, zda uzavřel účetní knihy a sestavil účetní závěrku úpadce (bod IV. výroku).
- 3) Část odměny ve výši 45 000 Kč vyplatil žalobci konkursní soud za trvání konkursu ze zálohy na náklady konkursu.

Na tomto základě soud – vycházející z ustanovení § 8 odst. 3, § 29, § 31 odst. 1 a 2 a § 44 odst. 1 písm. a) zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání (dále též jen „ZKV“), v rozhodném znění – uzavřel, že:

- 1) Zrušení konkursu by zásadně mělo předcházet vyhotovení konečné zprávy spolu s vyúčtováním odměny a výdajů správce, stejně jako projednání a schválení konečné zprávy alespoň v míře přiměřené důvodům, které vedou ke zrušení konkursu.
- 2) Je-li třeba zrušit konkurs co nejdříve (typicky při zrušení dle § 44 odst. 1 písm. a/ ZKV), „není nezbytné striktně dodržovat postup podle ustanovení § 29 ZKV“, avšak i v těchto případech je potřeba, aby správce konkursní podstaty předložil „určité vyúčtování své odměny a hotových výdajů“, tak aby o nich mohl soud rozhodnout nejpozději při zrušení konkursu.
- 3) Vyúčtováním odměny a nákladů je třeba rozumět vyúčtování nároků správce konkursní podstaty tak, jak je správce konkursní podstaty předkládá spolu s konečnou zprávou (dle ustanovení § 29 odst. 1 ZKV). Soud zpravidla rozhodne o těchto nárocích správce konkursní podstaty rovnou v usnesení, kterým konkurs zrušuje, za použití analogie podle ustanovení § 29 odst. 3 ZKV (když výslovná úprava takového postupu v zákoně chybí). Proti rozhodnutí soudu o odměně a hotových výdajích správce konkursní podstaty pak je odvolání přípustné a toto právo má i správce konkursní podstaty (potud soud odkázal na dílo Zelenka, J. – Maršíková, J.: Zákon o konkursu a vyrovnání a předpisy souvisící – komentář, 2. vydání, Praha, Linde 2002).
- 4) V projednávaném případě konkursní soud rozhodl o odměně správce konkursní podstaty v usnesení, jímž konkurs zrušil, přičemž ve výroku usnesení se (konkursní) soud omezil pouze na stanovení výše odměny a v odůvodnění „pouze konstatoval“, že odměnu správce konkursní podstaty nebylo možné stanovit podle ustanovení § 7 a § 7a vyhlášky č. 476/1991 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání (dále jen „vyhláška“). Proto v souladu s ustanovením § 8a vyhlášky určil výši odměny s přihlédnutím k rozsahu činnosti správce konkursní podstaty (když přihlédl k tomu, že správce konkursní podstaty provozoval podnik po dobu téměř 4 měsíců a dařilo se mu dosahovat uspokojivých hospodářských výsledků a při stanovení odměny vycházel z průměrné odměny stanovené manažerskou smlouvou pro řízení podniku obdobné velikosti). Náhradu hotových výdajů správci konkursní podstaty nepřiznal, s tím, že ji nepožadoval. Soud se již v rozhodnutí nezabýval tím, zda správce konkursní podstaty stanovenou odměnu v průběhu konkursního řízení inkasoval z konkursní podstaty nebo ze zálohy na náklady konkursu složené navrhovatelem, nebo tím, zda a v jakém rozsahu byly nároky správce konkursní podstaty uspokojeny. Z rozhodnutí též není patrné, z jakých prostředků má být uhrazena stanovená odměna správce konkursní podstaty, pro případ, že nebyla dosud vyplacena.
- 5) Zrušením konkursu zanikají účinky prohlášení konkursu, tedy i oprávnění správce konkursní podstaty nakládat s majetkem konkursní podstaty (§ 45 odst. 1 ZKV). Po dni, ke kterému byl konkurs zrušen, si správce konkursní podstaty již nemůže vyplatit odměnu, neboť dispozice s prostředky konkursní podstaty se vrací zpět úpadci (žalovanému). Jestliže nárok správce konkursní podstaty

nebyl uspokojen ke dni, ke kterému byl konkurs zrušen, pak bylo na něm, aby se domáhal nápravy v konkursním řízení.

6) Soud v tomto řízení nemůže věcně přezkoumávat rozhodnutí konkursního soudu a zabývat se jeho případnými vadami. Rovněž není přípustné, aby soud dodatečně rozhodoval o odměně správce konkursní podstaty, byla-li již pravomocně určena v rozhodnutí o zrušení konkursu. Bylo na žalobci, aby se v konkursním řízení domáhal ochrany svého práva podáním návrhu na doplnění rozhodnutí podle ustanovení § 166 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, jež ovšem umožňuje soudu vydat doplňující rozhodnutí jen do doby, než rozhodnutí ve věci nabude právní moci.

7) Kdyby soud vyhověl žalobě, kterou se žalobce v tomto řízení domáhá po žalovaném zaplacení již přisouzené odměny, šlo by - z důvodů uvedených výše - o obcházení zákona. Případné nedostatky již pravomocného rozhodnutí jiného soudu nelze odstraňovat v jiném nalézacím řízení.

8) Vzhledem k výše uvedenému se již soud nezabýval vznesenou námitkou započtení. K tvrzení žalovaného, že žalobce jako správce konkursní podstaty nepostupoval v souladu se zákonem a náklady konkursu uspokojoval z konkursní podstaty, aniž to schválil věřitelský výbor, soud uvedl, že tomu se měl žalovaný bránit v konkursním řízení. Stejně měl žalovaný postupovat, domníval-li se, že o odměně správce konkursní podstaty nebylo rozhodnuto v souladu s ustanoveními zákona o konkursu a vyrovnání.

M ě s t s k ý s o u d v P r a z e k o d v o l á n í ž a l o b c e r o z s u d k e m z e d n e 20. 1. 2010 p o t v r d i l r o z s u d e k s o u d u p r v n í h o s t u p n ě (p r v n í v ý r o k) a r o z h o d l o n á k l a d e c h o d v o l a c í h o r í z e n í (d r u h ý v ý r o k).

O d v o l a c í s o u d u v e d l, ž e s k u t k o v á z j i š t ě n í s o u d u p r v n í h o s t u p n ě b y l a s p o l e h l i v ý m p o d k l a d e m p r o p o s o u z e n í p r o b l e m a t i k y, k t e r á b y l a p ř e d m ě t e m r í z e n í v z h l e d e m k c h a r a k t e r u ž a l o b c e m u p l a t n ě n ě h o n á r o k u. K t o m u z d ů r a z n i l, ž e ú k o l e m s o u d ů b y l o z h o d n o t i t, z d a ž a l o v a n ý j a k o ú p a d c e j e p o v i n e n z a p l a t i t ž a l o b c i (j a k o s p r á v c i k o n k u r s n í p o d s t a t y) o d m ě n u, j e s t l i ž e b y l k o n k u r s z r u š e n a v ý š e o d m ě n y b y l a u r ě n a k o n k u r s n í m s o u d e m.

O d v o l a c í s o u d p o u k á z a l n a t o, ž e u s n e s e n í o z r u š e n í k o n k u r s u, v n ě m ž s o u d u r ě l v ý š i o d m ě n y s p r á v c e k o n k u r s n í p o d s t a t y (k t e r á n e b y l a v y p l a c e n a z k o n k u r s n í p o d s t a t y) a v n ě m ž c h y b í r o z h o d n u t í, k d o a d o k d y m á ž a l o b c i o d m ě n u z a p l a t i t, n a b y l o p r á v n í m o c i 17. 3. 2004. V z h l e d e m k u k o n ě n í k o n k u r s u j i ž n e e x i s t u j e k o n k u r s n í p o d s t a t a a n i ú p a d c e.

N e b y l a - l i p ř e d z r u š e n í m k o n k u r s u z j a k é h o k o l i v d ů v o d u o d m ě n a (s p r á v c e k o n k u r s n í p o d s t a t y) z a p l a c e n a n e b o z a j i š t ě n a, p o z b y l a p o h l e d á v k a z r u š e n í m k o n k u r s u p o v a h y p o h l e d á v k y z a p o d s t a t o u, j a k o t a k o v é s e j í ž a l o b c e n e m o h l d o m á h a t a j a k o t a k o v á m u t u d í ž n e m o h l a b ý t p ř i z n á n a; p o t u d o d v o l a c í s o u d o d k á z a l n a r o z h o d n u t í N e j v ý š š í h o s o u d u s p. z n. R I I 315/37 (j d e o r o z h o d n u t í z e d n e 2. 9. 1937, u v e ř e j n ě n é p o d č í s l e m 16274 v e S b í r c e r o z h o d n u t í n e j v ý š š í c h s t o l i c s o u d n í c h Č s. r e p u b l i k y, k t e r o u u s p o ř á d a l D r. F. V á ž n ý), s t í m, ž e v n ě m b y l a ř e š e n a p r o b l e m a t i k a o d m ě n y s p r á v c e k o n k u r s n í p o d s t a t y s i c e v s o u v i s l o s t i s e x e k u č n í m r í z e n í m, n i c m ě n ě n ě k t e r é z á v ě r y z d e u v e d e n é s e v z t a h u j í n a t u t o v ě c.

O d v o l a c í s o u d s e d á l e z t o t o ž n i l s e z á v ě r y s o u d u p r v n í h o s t u p n ě, p ř i č e m ž s p o u k a z e m n a u s t a n o v e n í § 8 o d s t. 3 Z K V u z a v ř e l, ž e s o u d p r v n í h o s t u p n ě s p r á v n ě d o v o d i l, ž e n á r o k y s p r á v c e k o n k u r s n í p o d s t a t y s e u s p o k o j u j í z k o n k u r s n í p o d s t a t y a ž e p o v i n n o s t í ž a l o b c e b y l o v y ú č t o v a t o d m ě n u a n á k l a d y v k o n e č n ě z p r á v ě (c o ž s e z ř e j m ě i s t a l o v z h l e d e m k u s n e s e n í k o n k u r s n í h o s o u d u z e 17. 2. 2004). Ž a l o b c o v y n á r o k y t a k m o h l y b ý t u s p o k o j e n y j e n z k o n k u r s n í p o d s t a t y. D o m á h á - l i s e ž a l o b c e v ů č i ž a l o v a n ě m u p l n ě n í p o t ě, c o k o n k u r s n í p o d s t a t a j i ž n e e x i s t u j e a c o ž a l o v a n ý j i ž n e n í ú p a d c e m, p a k m u t o t o p l n ě n í n e l z e p ř i z n a t. P o u k a z ž a l o b c e n a r o z h o d n u t í (j d e o r o z s u d e k) N e j v ý š š í h o s o u d u z e d n e 25. 6. 2003, s p. z n. [29 Odo 565/2001](#), u v e ř e j n ě n é p o d č í s l e m 27/2004 (d á l e j e n „ R 27/2004“) [r o z h o d n u t í j e - s t e j n ě j a k o d a l š í r o z h o d n u t í N e j v ý š š í h o s o u d u z m í n ě n á n í ž e - v e ř e j n o s t i d o s t u p n ě i n a w e b o v ý c h s t r á n k á c h N e j v ý š š í h o s o u d u], n e m ě l o d v o l a c í s o u d z a p ř í p a d n ý.

P r o t i r o z s u d k u o d v o l a c í h o s o u d u (a t o v ý s l o v n ě p r o t i o b ě m a v ý r o k ů m) p o d a l ž a l o b c e d o v o l á n í, j e ž m á z a p ř í p u s t n ě d l e § 237 o d s t. 1 p í s m. b) n e b o c) o. s. ř., n a m í t a j e, ž e j s o u d á n y d o v o l a c í d ů v o d y

uvedené v § 241a odst. 2 o. s. ř., tedy, že řízení je postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (odstavec 2 písm. a/), a že napadené rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení věci (odstavec 2 písm. b/), a požaduje, aby Nejvyšší soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Zásadní právní význam napadeného rozhodnutí přisuzuje dovolatel řešení otázky, zda pohledávka správce konkursní podstaty, pokud nebyla meritorně přiznána, či dokonce zaplacená nebo zajištěna, za trvání konkursu, pozbývá povahu pohledávky za podstatou a jako takové se jí správce konkursní podstaty nemůže domáhat a nemůže mu být přiznána?

V mezích dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř. dovolatel kritizuje názor odvolacího soudu, podle kterého, „nebyla-li před zrušením konkursu z jakéhokoliv důvodu odměna (správce konkursní podstaty) zaplacená nebo zajištěna, pozbyla jeho pohledávka zrušením konkursu povahu pohledávky za podstatou a jako takové se jí nemohl žalobce domáhat a jako taková mu ani nemohla být přiznána“.

Dovolatel poukazuje na to, že pohledávka správce konkursní podstaty na zaplacení odměny patří mezi pohledávky za podstatou taxativně vyjmenované v § 31 odst. 2 ZKV a co do uplatnitelnosti a vymahatelnosti se řídí stejným režimem jako ostatní pohledávky za podstatou. Zákon nikde neukládá konkursnímu soudu (uvádí se v dovolání) rozhodovat o pohledávkách za podstatou v tom smyslu, že by měl určovat osobu povinnou k uhrazení pohledávek za podstatou a že by nebylo možné domáhat se uložení povinnosti zaplatit pohledávku za podstatou proti konkrétnímu dlužníku v nalézacím řízení před obecnými soudy. Zákon tak nestanoví ani ohledně pohledávek za podstatou obecně, ani ohledně této pohledávky za podstatou (odměny správce konkursní podstaty).

Jestliže (tehdejší) soud prvního stupně ve svém prvním rozsudku tvrdí, že by šlo o obcházení zákona, kdyby rozhodl o dovolatelově nároku a nahrazoval tím rozhodování konkursního soudu, pak jde o názor zcela nesprávný (uvádí dovolatel). K tomu dovolatel podotýká, že oba soudy ostatně neoznačily žádné konkrétní ustanovení, které by mělo být obcházeno, dodává, že žádné takové neexistuje a onen názor nemá žádný zákonný podklad.

Dovolatel míní, že problematikou se podrobně zabývá např. R 27/2004, v němž se konstatuje, že spor o pohledávku za podstatou není sporem vyvolaným konkursem, takže pro něj platí obecná ustanovení o místní a věcné příslušnosti soudů. R 27/2004 podrobně popisuje situaci sporů kolem pohledávek za podstatou a konstatuje, že věřitel je již za trvání konkursu oprávněn domáhat se své pohledávky v nalézacím řízení proti správci konkursní podstaty u obecného soudu a že po zrušení konkursu přechází závazek uhradit pohledávku za podstatou ze správce konkursní podstaty na dlužníka.

V tomto konkrétním případě byl věřitelem pohledávky správce konkursní podstaty a neměl tedy důvod vést za trvání konkursního řízení spor sám se sebou. Situace se změnila po zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV, kdy se stal osobou povinnou plnit dlužník (bývalý úpadce), který tak odmítl učinit.

Analogie s náklady exekučního řízení, kterou použil odvolací soud, je podle dovolatele mylná, neboť odměna správce konkursní podstaty má zcela samostatnou a odlišnou právní úpravu (v zákonu o konkursu a vyrovnání a prováděcích předpisech).

Naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. spočívá podle dovolatele v tom, že tvrdí-li odvolací soud, že o odměně správce konkursní podstaty a o tom, kdo ji má uhradit, je povolán rozhodnout konkursní soud, je to v přímém rozporu se závazným právním názorem Vrchního soudu v Praze vyjádřeným v jeho usnesení ze dne 30. 5. 2007 (který konstatoval, že příslušným soudem je Obvodní soud pro Prahu 5). V důsledku výše uvedeného nesprávného právního posouzení věci (že o odměně správce konkursní podstaty je oprávněn rozhodovat pouze konkursní soud) soud meritorně vůbec nepřezkoumal nárok uplatněný dovolatelem, nepřihlédl k jím tvrzeným skutečnostem a neprovedl navrhané důkazy.

Dovolatel nadto míní, že na rozdíl od jiných pohledávek za podstatou je pohledávka správce

konkursní podstaty natolik spjata s konkursním řízením, že řízení o ní mělo být v prvním stupni vedeno před krajským soudem, takže rozhodoval věcně nepřislušný soud.

Žalovaný ve vyjádření navrhuje dovolání odmítnout jako nepřipustné, popřípadě zamítnout. Dovojuje, že dovolání není přípustné dle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., jelikož Vrchní soud v Praze odklidil zrušujícím usnesením první (vyhovující) rozsudek vydaný Městským soudem v Praze jako soudem prvního stupně proto, že ve věci rozhodoval věcně nepřislušný soud. Žalovaný nemá za splněné ani podmínky přípustnosti dovolání ve smyslu § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., k čemuž poukazuje na usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. [29 Cdo 2181/2009](#) (jde o usnesení ze dne 31. 8. 2010, uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 3, ročníku 2011, pod číslem 42).

K argumentaci týkající se dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. pak žalovaný uvádí, že dovolatel pomíjí, že odmítnutí jeho nároku žalovaným vyšlo ze započtení dovolatelovy pohledávky proti výdajům, které jako správce konkursní podstaty žalované hradil v rozporu se zákonem z konkursní podstaty a nikoliv ze své konkursní odměny.

N e j v y š š í s o u d zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a řízení zastavil.

Z o d ů v o d n ě n í :

Nejvyšší soud se nejprve zabýval přípustností dovolání, přičemž uzavřel, že dovolání není přípustné podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř. (jak usuzuje dovolatel). Zrušující usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 5. 2007 totiž neobsahuje závazný právní názor, jímž by se Obvodní soud pro Prahu 5 měl řídit při rozhodování o věci samé, nýbrž se vyslovuje (způsobem, jenž vedl ke zrušení rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 12. 5. 2005) pouze k otázce, který soud je v prvním stupni věcně příslušný k projednání a rozhodnutí věci.

Nejvyšší soud nicméně shledal dovolání přípustným podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř., když zásadní význam napadeného rozhodnutí ve věci samé přisuzuje řešení otázky (plynoucí z formulace otázky zásadního právního významu dovolatelem), zda a jakým způsobem se může správce konkursní podstaty úpadce domáhat po skončení konkursního řízení uspokojení odměny, kterou mu konkursní soud sice přiznal, která ale nebyla do skončení konkursního řízení uspokojena. Potud jde o otázku dovolacím soudem v jeho judikatuře beze zbytku nezodpovězenou.

Nejvyšší soud se nejprve zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uvedený v § 241a odst. 2 písm. b) o. s. ř., tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, jak byl zjištěn soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (a se zřetelem ke způsobu, jímž byla založena přípustnost dovolání, ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Podle ustanovení § 8 odst. 3 ZKV správce má nárok na odměnu a na náhradu hotových výdajů. Dohody správce uzavřené s účastníky řízení o jiné odměně nebo náhradě jsou neplatné. Vyúčtování odměny a nákladů provede správce v konečné zprávě, a není-li jí, při zrušení konkursu; předtím mu soud může povolit zálohy. Soud může podle okolností případu konkursní odměnu stanovenou podle zvláštního předpisu přiměřeně zvýšit nebo snížit. Věřitelé jsou se souhlasem soudu oprávněni na základě rozhodnutí věřitelského výboru poskytnout správci zálohu k úhradě jeho výdajů, a to i opětovně; při poskytnutí zálohy může být určen účel, na nějž má být vynaložena, a podmínky jejího vyúčtování. Činnosti, k nimž je správce povinen, může správce zadat třetím osobám na účet podstaty

jen se souhlasem věřitelského výboru.

Dle ustanovení § 29 ZKV správce podává soudu a věřitelskému výboru zprávy o zpeněžování majetku z podstaty. Konečnou zprávu spolu s vyúčtováním své odměny a výdajů předloží soudu po zpeněžení majetku z podstaty. Odměnu a výdaje vyúčtují i zvláštní správci a zástupce správce, jakož i ti, kdo byli soudem v průběhu řízení funkce správce zproštěni (odstavec 1). Soud přezkoumá konečnou zprávu o zpeněžení majetku z podstaty a o vyúčtování odměny a výdajů, odstraní po slyšení správce shledané chyby anebo nejasnosti a uvědomí o konečné zprávě a vyúčtování úpadce a konkursní věřitele. Upozorní přitom, že do 15 dnů ode dne, kdy konečná zpráva a vyúčtování byly vyvěšeny na úřední desce soudu, mohou proti nim podat námitky (odstavec 2). Konečnou zprávu a vyúčtování projedná soud při jednání, ke kterému oboje správce, úpadce a konkursní věřitele, kteří podali námitky, a věřitelský výbor, a rozhodne o ní usnesením, které jim doručí a vyvěsí na úřední desce soudu (odstavec 3).

Z ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV se dále podává, že soud usnesením zruší konkurs, ve kterém nedošlo k potvrzení nuceného vyrovnání, i tehdy, zjistí-li, že tu nejsou předpoklady pro konkurs. V této podobě (pro věc rozhodné) platila citovaná ustanovení zákona o konkursu a vyrovnání v době, kdy konkursní soud zrušil konkurs na majetek žalovaného a stanovil odměnu správce konkursní podstaty a zvláštního správce konkursní podstaty (17. 2. 2004), i v době, kdy toto usnesení nabylo právní moci (17. 3. 2004); jde tedy o zákon o konkursu a vyrovnání ve znění účinném do 30. 4. 2004 (naposledy ve znění nálezu Ústavního soudu č. 210/2003 Sb.).

Nejvyšší soud úvodem podotýká, že při normálním průběhu konkursu (takovém, jenž vyústuje ve zrušení konkursu po splnění rozvrhového usnesení ve smyslu § 44 odst. 1 písm. b/ ZKV) schvaluje konkursní soud odměnu správce konkursní podstaty v souladu s ustanovením § 8 odst. 3, věty třetí, ZKV v rámci usnesení o schválení konečné zprávy (srov. § 29 ZKV). V takovém rozhodnutí konkursní soud určí výši odměny správce konkursní podstaty, aniž by současně výslovně uváděl, kdo je k její úhradě povinen, neboť skutečnost, že jde o částku, která bude uspokojena na účet konkursní podstaty (jako pohledávka za podstatou), tedy z majetku úpadce, vyplývá přímo ze zákona (srov. § 31 odst. 1 a odst. 2 písm. a/ ZKV). Závěry obsažené v R 27/2004 jsou i pro tuto věc využitelné potud, že právě proto, že pohledávky taxativně vypočtené v § 31 odst. 2 ZKV jsou pohledávkami za konkursní podstatou, kterou tvoří ve smyslu § 6 ZKV dlužníkův (úpadcův) majetek nebo majetek, na který se za trvání konkursu pohlíží jako na dlužníkův (úpadcův), zde ani po zrušení konkursu logicky není (nemůže být) vznášen požadavek na uspokojení těchto pohledávek (nebyly-li plně uhrazeny za trvání konkursu) vůči jinému majetku než majetku dlužníkovu.

Vzhledem k povaze odměny správce konkursní podstaty (tedy k tomu, že jako pohledávku za podstatou ji lze uspokojit kdykoliv v průběhu konkursního řízení) se při pravidelném běhu věci rozvrhové usnesení (vydané podle rozvrhu připraveného správcem konkursní podstaty) o této pohledávce výslovně nezmiňuje právě proto, že si ji správce konkursní podstaty předtím zúčtoval (na základě pravomocného usnesení vydaného dle § 29 odst. 3 ZKV) na vrub konkursní podstaty (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2009, sp. zn. [29 Cdo 65/2007](#), uveřejněné pod číslem 78/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek – dále jen „R 78/2011“). V R 78/2011 dále Nejvyšší soud ozřejmil, že nebyla-li odměna a hotové výdaje správce konkursní podstaty ve výši určené pravomocným usnesením o schválení konečné zprávy a odměny a výdajů správce konkursní podstaty uspokojena jako pohledávka za podstatou před vydáním rozvrhového usnesení, rozhodne o způsobu jejího uhrazení konkursní soud v rozvrhovém usnesení. Není-li možné tuto pohledávku plně uspokojit z majetku konkursní podstaty ani ze zálohy na náklady konkursu, konkursní soud rozhodne, kdo je povinen zbývající (neuhrazenou) část takové pohledávky zaplatit.

V R 78/2011 (nebo též v usneseních Nejvyššího soudu ze dne 23. 2. 2010, sp. zn. [29 Cdo 3638/2008](#) a ze dne 28. 4. 2011, sp. zn. [29 Cdo 1348/2009](#)) Nejvyšší soud též popsal, kdy přichází typově v úvahu

zavázat k úhradě odměny správce konkursní podstaty jiný subjekt (kdy uspokojení pohledávky nejde na vrub konkursní podstaty a tedy na vrub dlužníka).

Jde-li o zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV, soudní praxe je již ustálena v závěru, podle kterého ratio legis této úpravy tkví v tom, aby měl konkursní soud k dispozici nástroj, kterým v dalších fázích konkursního řízení, následujících po prohlášení konkursu, bude moci i bez návrhu (z úřední povinnosti) zohlednit zjištění, že tu nejsou předpoklady pro konkurs. Důvodem pro zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV není absence předpokladů pro prohlášení konkursu v době předcházející prohlášení konkursu, nýbrž pouze zjištění, že tyto předpoklady nejsou dány ke dni, kdy soud o zrušení konkursu rozhoduje. Jinak řečeno, při zkoumání důvodů pro zrušení konkursu podle ustanovení § 44 odst. 1 písm. a) ZKV se konkursní soud nezabývá správností procesního postupu soudu předcházejícího vydání usnesení o prohlášení konkursu, ani správností rozhodnutí o prohlášení konkursu, případně rozhodnutí je potvrzujícího (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 3. 2005, sp. zn. [29 Odo 963/2003](#), uveřejněné pod číslem 29/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2006, sp. zn. [29 Odo 208/2003](#), uveřejněné pod číslem 95/2006 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek). V takových případech typově není důvod přiznávat odměnu správce konkursní podstaty jinak, než na vrub konkursní podstaty (ukládat její zaplacení jinému subjektu), a z usnesení konkursního soudu ze 17. 2. 2004 je zřejmé, že ten jiné rozhodnutí nepřijal (určil odměnu způsobem obvyklým tam, kde jde na vrub konkursní podstaty).

Pro výsledek dovolacího řízení je ovšem určující, že (jak Nejvyšší soud ve vazbě na R 78/2011, z nějž plyne totéž, dovysvětlil v rozsudku ze dne 25. 4. 2012, sp. zn. [29 Cdo 432/2011](#), který byl na jednání občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 10. 10. 2012 schválen k uveřejnění ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek), pohledávka správce konkursní podstaty z titulu konkursní odměny podle ustanovení § 8 odst. 3 ZKV vzniká rozhodnutím konkursního soudu (vydávaným typově právě v rámci rozhodnutí, jímž konkursní soud schvaluje konečnou zprávu) [srov. např. též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 2. 2010, sp. zn. [29 Cdo 4838/2008](#)].

Výrok pravomocného rozhodnutí, jímž konkursní soud určí odměnu správce konkursní podstaty, je pro účastníky konkursního řízení (jimž proti němu náleželo právo odvolání) závazný, což ve stejném rozsahu platí též pro všechny orgány (srov. § 159a odst. 1 a 4 o. s. ř., ve spojení s § 167 odst. 2 o. s. ř.).

Jinak řečeno, pravomocné rozhodnutí, jímž konkursní soud určí v rámci usnesení o zrušení konkursu podle § 44 odst. 1 písm. a) ZKV odměnu správce konkursní podstaty, je pro účastníky konkursního řízení (a ve stejném rozsahu pro všechny orgány) závazné. Takové rozhodnutí vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté ve sporu, jímž se správce konkursní podstaty domáhá po zrušení konkursu zaplacení této odměny vůči dřívějšímu úpadci.

Pravomocné usnesení ze dne 17. 2. 2004, jímž konkursní soud určil (přiznal) správci konkursní podstaty (žalobci) na vrub konkursní podstaty dlužníka (žalovaného) odměnu ve výši 400 000 Kč, tedy vytváří překážku věci pravomocně rozhodnuté, což v této věci nerespektoval ani žalobce (podáním žaloby) ani odvolací soud (oba soudy nižších stupňů o věci nesprávně rozhodly meritorně tím, že žalobu zamítly, místo toho, aby řízení o ní zastavily podle § 104 odst. 1 o. s. ř. pro neodstranitelný nedostatek podmínky řízení).

Jelikož Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti i ke zmatečností vadě řízení ve smyslu § 229 odst. 2 písm. b) o. s. ř. (srov. § 242 odst. 3 o. s. ř.), a řízení v této věci – jak rozebráno výše – je takovou zmatečností postiženo, Nejvyšší soud, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1, věta první, o. s. ř.), napadené rozhodnutí zrušil, včetně závislého výroku o nákladech odvolacího řízení (§ 242 odst. 2 písm. b) o. s. ř.). Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, zrušil dovolací soud i toto

rozhodnutí (včetně závislého výroku o nákladech řízení) a řízení zastavil (§ 243b odst. 2 až 4 o. s. ř.).

Tím Nejvyšší soud současně odpovídá i na ty výhrady, v nichž dovolatel spatřoval naplnění dovolacího důvodu dle § 241a odst. 2 písm. a) o. s. ř. (jakkoliv dovolatelova představa, že právní názor vyjádřený v usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 30. 5. 2007 předurčuje způsob vyřízení věci /že by z rozhodnutí o věcné příslušnosti plynulo, že o odměně správce konkursní podstaty je oprávněn rozhodovat jiný než konkursní soud/, je i tak nesprávná).

Je (bylo) věci dovolatele požadovat splnění povinnosti podávající se z usnesení konkursního soudu po dlužníku cestou exekuce. K možné námitce, že uvedené usnesení nepojmenovává jednoznačně povinnou osobu, Nejvyšší soud jednak odkazuje na závěry, jež o povaze rozhodnutí činěných na vrub konkursní podstaty přičinil výše, jednak podotýká, že řešení potíží s exekucí poskytuje i úprava obsažená v § 229 odst. 2 písm. c) o. s. ř. Pochybnosti o tom, že usnesení konkursního soudu ze 17. 2. 2004 vytváří ve vztahu k jím přiznané odměně překážku věci pravomocně rozhodnuté pro další rozhodování o tomtéž nároku, však Nejvyšší soud nemá.